

Після цього діти шикуються півколом перед дорослим. Вихователь пояснює малюкам правила гри: якщо він називатиме дерево, діти повинні підвестися навшпиньки і підняти руки над головою; якщо педагог називатиме кущ — потрібно стати на всю стопу, а руки розвести у сторони; коли вихователь назве трав'янисту рослину, слід присісти, тримаючи долоні горизонтально до землі. При цьому окремі учасники (призначені педагогом) мають коментувати свої дії, чітко промовляючи відповідне слово («дерево», «кущ» або «трава»).

Мовленнєвий матеріал для гри

Ялинка, смородина, подорожник, калина, кульбаба, каштан, агрус, береза, лопух, терен, клен, пролісок, дуб.

Якщо хто-небудь із малюків помиляється, вихователь призушиє гру, показує дітям картку з відповідним малюнком і допомагає учаснику самостійно виправити свою помилку: «Ось вона яка — кульбаба. Васильку, хіба в неї є стовбур? Кульбаба має тендітне стебло замість стовбура з корою, ця рослинка маленька, вона низенько росте. Значить, що це?» (*Трава, трав'яниста рослина.*)

ЩО ТИ ЗНАЄШ ПРО ГРИБИ?

Мета: збагачувати уявлення дітей про гриби (місце зростання, будова, назви, види, ознаки); розвивати навички пояснювального мовлення; виховувати обережне ставлення до отруйних і незнайомих грибів.

Обладнання: аудіоапаратура; плакат «Гриби»; іграшковий гриб (лялька «бі-ба-бо» або муляж гриба з намальованими на ньому деталями обличчя).

Звучить мелодія дитячої пісеньки «Диби-диби». Вихователь показує учасникам іграшковий гриб і звертається до них від імені цієї іграшки, змінивши голос.

Г р и б. Привіт, друзі! Ви мене впізнали? Якщо так, то відгадайте таку загадку:

На зріст я маленький,
На ніжці міцненькій,
Крізь землю пройшов,
Капелюшка знайшов,
Мій дім — це лісок,
А звусь я ... (*грибок*).

Правильно, я грибок. Нас, грибів, у світі велике розмаїття. (*Педагог звертає увагу малюків на плакат.*) Але я певен, що ви, кмітливі малята, і про мене, і про всіх моїх родичів багато знаєте! І все, що я вам зараз розповідатиму, ви самі зможете продовжити, правда?

Мовленнєвий матеріал для гри

Гриби найчастіше бувають лісовими, тому що... *(гриби ростуть переважно в лісах).*

Гриб складається з... *(ніжки, шапки й кореня-грибниці).*

Гриби бувають їстівними та... *(отруйними).*

Отруйні гриби вживати в їжу не можна, тому що... *(це смертельно небезпечно).*

Гриби-боровики називають боровиками, тому що... *(вони ростуть у бору).*

Гриби підосичники так називаються, тому що... *(вони ростуть під осиками).*

Гриби підберезники мають таку назву, тому що... *(вони ростуть під березовими деревами, під березами).*

Лисички називаються так, тому що... *(колір цих грибів рудий, як лисяче хутро).*

Опеньки мають таку назву, тому що... *(вони виростають на пенях або біля пеньків).*

Отруйний гриб мухомор назвали так, тому що... *(він смертельно отруйний для всіх, і для мух теж).*

Гриб хвалить дітей за кмітливість і прощається з ними.

РІЗНІ ОВОЧІ БУВАЮТЬ

Мета: закріпити уявлення дітей про овочі, їх види, способи вживання; збагачувати словник прикметниками та дієприкметниками, що характеризують овочі; розвивати пізнавальний інтерес до сільськогосподарських рослин і їхніх плодів; виховувати уважність, допитливість.

Вихователь просить малюків дібрати необхідний прикметник або дієприкметник, відповівши на запитання.

Запитання для гри

Якщо овочі дозрівають рано, то які це овочі? *(Ранні.)*

Якщо овочі досягають пізно, вони які? *(Пізні.)*

Якщо овочі тільки-но зірвали з грядки, то вони які? *(Свіжі.)*

Якщо овочі зварити, які вони стануть? *(Варені.)*

Якщо овочі зберігати в морозильнику, то які вони? *(Заморожені.)*

Якщо овочі містять багато соку, вони які? *(Соковиті.)*

Якщо овочі дуже нам смакують, які вони? *(Смачні.)*

Овочі містять багато вітамінів, значить, вони які? *(Жорисні.)*

Гру проводять у досить швидкому темпі.

ОГІРОЧКИ-ОГІРКИ

Мета: збагатити й закріпити знання дошкільників про огірки (вигляд, якості, способи вживання тощо); розвивати увагу та слухову пам'ять.

Обладнання: зелені шапочки з хвостиками; м'яч.

Педагог пропонує дітям уявити, що їхня група перетворилася на рядку огірочків. Вихователь роздає малюкам зелені шапочки, і діти одягають їх.

Вихователь (*до учасників*). Хто ви? (*Огірки, огірочки.*) Ох і рясно в нас тут огірочків! Та які вони різні!

Дорослий називає ряд прикметників, що характеризують огірки, і просить дітей уважно прослухати ці слова й запам'ятати їх.

Мовленнєвий матеріал для гри

Зелені, довгі, ранні, пізні, солоні, мариновані, великі, маленькі, міцні, м'які, тверді, молоді, старі, свіжі, смачні, голчасті, корисні, апетитні, соковиті, дрібні, добрі, стиглі, смаковиті, жовтуваті, хвостаті, темні, світлі, хрумкі.

Після цього вихователь просить дітей-«огірків» стати в коло. Дорослий кидає м'яч одному з них і питає: «Михайлику, ти який огірочок?». Учасник називає одну з ознак огірка (наприклад «смачний») і повертає м'яч педагогу. Дорослий кидає м'яча наступному гравцю, і той виконує аналогічне завдання. Називати один прикметник двічі не можна. Якщо малюк вагається, педагог може дати йому підказку, наприклад: «У тобі багато цінних вітамінів, багато користі».

Гра триває, доки кожний учасник не назве хоча б одне слово, що характеризує огірок.

ВИШЕНЬКА-КРАСУНЕЧКА

Мета: поповнити й закріпити знання дітей про видимі зміни в житті дерева, пов'язані з тією чи іншою порою року; розвивати здатність логічно мислити, удосконалювати вміння зв'язно висловлювати свою думку; виховувати вміння естетично оцінювати природне довкілля.

Обладнання: картки із зображеннями вишневого дерева в різні пори року; лялька.

Вихователь говорить малюкам, що з ними хоче побесідувати лялька Зоя, і розмовляє з дітьми від імені іграшки, змінивши голос.

Лялька. Малята, я знаю, що навесні всюди саджають дерева. Я бачила у віконце, що біля нашого дитсадка посадили вишеньку зовсім маленьке деревце. Як ви думаєте, яким воно стане

через деякий час? (*Дереvence підростатиме і виросте великим.*) Цікаво, чи змінюватиметься наше вишневе дерево впродовж року? Як воно виглядатиме пізньою весною? А влітку? Яким стане восени? А взимку?

Педагог дає дітям чотири картки і просить малюків спочатку розкласти їх у правильному порядку, а потім розповісти про те, якою буде вишенька в різні пори року.

Діти виконують завдання.

Орієнтовні варіанти розповідей

Навесні вишенька цвістиме. Вона вкриється пишним білим цвітом. Квітуча вишенька буде опатною, як наречена. Вишневий цвіт матиме приємний аромат. Біля нього літатимуть бджілки та збиратимуть нектар.

Влітку вишенька буде яскравою, вкритою зеленим листям. На її гілках виростуть плоди — круглі червоні ягідки. Вишневі ягоди будуть смачними й ароматними.

Восени листя вишеньки почне жовтіти. Дереvence стане барвистим, золотавим. А потім листочки почнуть опадати. Вишневе дерево залишиться безлистим.

Узимку крону вишеньки вкриє сніжок. Дереvence стоятиме в пухнастій сніговій шапці, в інеї. Воно буде білим і казковим, сяятиме на сонечку. Узимку вишенька міцно спатиме аж до весни.

Лялька дякує дітям за цікаві розповіді.

Наприкінці гри вихователь звертає увагу малюків на те, що дерево в будь-яку пору року виглядає гарно, має свою неповторну вроду, ми ним милуємося та радіємо його красі.

ГАРБУЗ-ТОВСТОПУЗ І КАВУНЕЦЬ-МОЛОДЕЦЬ

Мета: ознайомлювати дітей із рослинами культурами (кавуном і гарбузом); учить малят зіставляти та порівнювати їх між собою; розвивати уважність, здатність розмірковувати, виховувати допитливість по відношенню до рослин.

Обладнання: кавун і гарбуз (або муляжі).

Педагог пропонує дітям уважно послухати уривки з віршів для того, щоб вони здогадалися, про які рослинні культури йтиметься у грі.

Похвалився гарбуз м'ячу:
— Як захочу — полечу!
І захекав, наче міх,
Та піднятися не зміг...

(*І. Січовик*)

Кавунів з баштанів
 Навезли до двору,
 Кавунів-смуганів
 Височезні гори...

(В. Гринько)

Діти з'ясовують, що вихователь розповідатиме про гарбуз та кавун, після чого дорослий показує їх малюкам. Діти розглядають кавун і гарбуз і за допомогою педагога складають речення, порівнюючи їх.

Орієнтовні відповіді

І гарбуз, і кавун круглої, кулястої форми.
 І в гарбуза, і в кавуна є хвостик, м'якоть, сік та насіння.
 Кавун — це ягода, а гарбуз — овоч.
 Гарбуз більший, а кавун менший.
 Гарбуз жовтий, а кавун зелений, смугастий.
 Гарбузове насіння біле, а кавунове — чорне.
 Гарбуз важчий, а кавун легший.
 Гарбуз усередині оранжевий, а кавун — червоний.
 Гарбуз на смак трошки солодкий, а кавун — дуже солодкий.
 У гарбуза хвіст товстий, цупкий, а в кавуна — тоненький, гнучкий.

ВИПРАВ ПОМИЛКИ ОМЕЛЬКА!

Мета: збагачувати знання малюків про фрукти та ягоди; учити дітей знаходити невідповідності у прослуханому тексті; розвивати розповідне та пояснювальне мовлення.

Обладнання: лялька-хлопчик.

Дорослий (*показуючи дітям ляльку*)

Пришов до нас в гості хлопчина Омелько,
 На нього говорять усі: «пустомелько»,
 Бо цей фантазер полюбляє завзято
 Одні небилиці лиш розповідати...
 Послухаймо ж, друзі, уважно Омелька
 Й разом виправляймо його побрехеньки!

Вихователь читає речення і просить учасників визначати й пояснювати помилки у змісті.

Мовленнєвий матеріал для гри

Фрукти — це всі люди знають — на городі виростають. (*Фрукти ростуть у садку, а не на городі.*)

У садочку в мене миле, синє яблучко вродило. (*Яблуко не буває синім — воно може бути жовтим, червоним, зеленим, а синьою може бути тільки слива.*)